

A XXI. SZÁZAD MŰVELTSÉGE – MIT HASZNÁLUNK ÉS HOGYAN?

A 2008-ban megjelent e-könyv egyetemi kutatók és oktatók által írt tanulmánykötet. A könyv alcímében jelzett téma: *E-könyv az információs műveltségről* igazán aktuális egy olyan kihívásokkal teli környezetben, ahol az elektronikus világ – McLuhan-i értelemben – befolyásolja a mindennapi életünket.

Sokan és sokféleképpen írtak már a procedurális tudás, valamint a számítógépes világ jelenségeiről, legtöbbször a tudásszakadék-hipotézissel való kapcsolatot szem előtt tartva, de igazán még nem született hasonló, összefoglaló és szintetizáló alkotás az információs műveltség áttekintéséhez.

A világhálóról letölthető könyv mind történetileg, mind tudományosan széles látókörű szerzőket vonultat fel, és témáinak összeállításában sem találhatunk kifogásolni valót. Az információs műveltség fogalmát természetesen nem csak az azt alkotó két szó metszéspontjának tartalmára fókuszálva érdemes körüljárni. A kötet szerkesztői helyet adtak a társadalmi és strukturális megközelítéseknek egyaránt, valamint bemutatják a címben felvállalt témák mai állapotának elemzését és a potenciális fejlesztési lehetőségeket.

Az alapfogalmak tisztázásán túl rövid ízelítőt kaphat az olvasó a műveltség korszakokként más-ként értelmezett fogalmáról, pedagógiai és esztörténeti szempontok alapján. A tanulmányok írói nem csak az európai paradigmát mutatják be, hanem betekintést nyújtanak más földrészek sajátosságaiba is, így például a kevésbé számon tartott Latin-Amerika kultúrköreinek ismertetésére is van példa. Varga Katalinnak, a könyv szerkesztőjének az értekezése levonja a Magyarország számára tanulságos következtetéseket az információs műveltségről, és a külföldi szerzők publikációi alapján bemutat több működő modellt is. Tanulságos ezeket összevetni és egyúttal szembesülni azzal, hogy a világ más részein hogyan alakult a művelődéstörténet, továbbá, hogy ez miként határozza meg a jelen tendenciáit.

A kötet a jobb megértés és szemléltetés érdekében számos ábrát tartalmaz, amelyek bizony nem egyszer elgondolkoztatják az olvasót. A szöveg köhéziója mindenhol illeszkedik a képi anyaghoz, a

folyószövegbe illesztett kiegészítések és utalások nem távolodnak el a táblázatoktól, a könyv fejezetei így könnyen áttekinthetőek.

Minden írás után bőséges válogatott szakirodalom található, egyrészt jelezve a tanulmányok szerzőinek alaposságát, másrészt – tekintetbe véve, hogy egyetemi kiadványról van szó – kalauzolja is a felsőoktatás fiatal hallgatóit, ha mélyebben szeretnének az adott anyaggal megismerkedni. Az elektronikus kiadványok kívánalmainak megfelelően több hivatkozott szacikk internetes elérhetősége is szerepel a kötetben.

A legérdekesebbek és leghasznosabbak a hazánkkal foglalkozó kérdéskörök, amelyek között a digitális kultúra esélyteremtő szerepéről, a hazai felhasználási szokásokról tájékozódhatunk. A rengeteg adat önmagában is érdekes felfedezésekre ad lehetőséget, de az írók a racionális magyarázatokkal egyértelművé is teszik a jelenségeket. Önálló fejezetet kapott a jelenlegi oktatási rendszerünk és a számítógépes műveltség fejlesztésének témakörét körüljáró, a PISA-felméréseket is tartalmazó ötödik problémakör. Ez az írás kapcsolja össze szerkezetileg a tanulmánykötet főbb pontjait, és vezeti be az olvasót a legkiemeltebb oktatási területekre, amelyeknek az a funkciója, hogy felkészítsék a következő generációkat a megváltozott tudásszerkezet kreatív alkalmazására.

Nem maradtak el az ehhez a részhez háttértudást szolgáltató ismeretek sem, így a változatos oktatási helyeken használható számítógépes támogatási rendszerek bemutatására is sor kerül. Egy élő példán és alkalmazott gyakorlaton keresztül mutatják be, hogy a mai fiatalokat milyen szempontok szerint érdemes felkészíteni, valamint, hogy milyen módszereket érdemes ehhez preferálni, amelyek a tanulás hatékonyságához segíthetik hozzá a résztvevőket – egyfajta, „a tanulás tanulása” effektusként. Nemcsak a közoktatásban vagy a felsőoktatásban érvényesek azonban ezek a javaslatok, hiszen alkalmazásuk éppúgy lehetséges a felnőttképzésben is, figyelembe véve az IALS eredményeket. A tapasztalatok megosztása jelentős lépésként értékelendő az utolsó részeknél, különösen mert

nem beszélhetünk még bevált, megfelelően értékelhető gyakorlatról. Természetesen nem elhanyagolható az élethosszig tartó képesség- és készségfejlesztésre kitekintő fejezet sem – ezekkel együtt válik a könyv teljessé, és foglalja össze a XXI. század küszöbén az oktatási rendszer feladatait.

Béres Csaba Zoltán, Mészárosné Szentirányi Zita, Varga Katalin, Zsák Judit (2008): *A 21. század műveltsége – E-könyv az információs műveltségről* (on-line). PTE FEEK Könyvtartudományi Intézet. (<http://mek.niif.hu/06300/06355/html/index.htm>) (2011. 03. 04.)

